

Öğretmen Adaylarının Millî Eğitimin Genel Amaçlarına İlişkin Görüşleri: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği*

Opinions Of Teacher Candidates on The General Goals of National Education: The Case of Eskişehir Osmangazi University Faculty of Education

Pınar Soykut¹ Halis Adnan Arslantaş²

¹ Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir, Türkiye
² Doç. Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eskişehir, Türkiye

Makale Bilgileri

Geliş Tarihi (Received Date)

05.07.2023

Kabul Tarihi (Accepted Date)

29.10.2023

*Sorumlu Yazar

Pınar Soykut

Eskişehir Osmangazi
Üniversitesi

Meşelik Kampüsü
Rektörlük Binası 1.
Kat, Kurumsal İletişim
Uygulama ve
Araştırma Merkezi

psoykut@ogu.edu.tr

Öz: Bu çalışmada öğretmen adaylarının Millî Eğitim Temel Kanunu'nda dile getirilen "Türk Millî Eğitiminin genel amaçları" doğrultusunda yetiştirilip yetiştirilmediklerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 4. sınıfta lisans eğitimi gören 17 kadın ve 10 erkek olmak üzere toplam 27 öğrenciden oluşmaktadır. Yapılan görüşmeler, içerik analizi ile kodlanarak tema ve alt temalar oluşturulmuştur. Öğretmen adaylarının; sorumluluk sahibi vatandaş, Türk kültür ve değerlerine bağlılık, kişisel mutluluk temalarına uygun eğitim aldıklarına dair görüş bildirdikleri, Atatürk inkılap, ilkeleri ve Milliyetçiliğine bağlılık temasına uygun eğitim almadıklarına dair görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının bu görüşleri benimsemesinde öğretim elemanlarının, ders içeriklerinin ve yapılan etkinliklerin ayırt edici olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Millî Eğitimin genel amaçları, 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu

Abstract: In this study, it was aimed to determine the views of pre-service teachers on whether they were trained in accordance with the "General Objectives of Turkish National Education" stated in the "Basic Law on National Education". One of the qualitative research methods, namely case study was used in the research. The study group of the research consists of a total of 27 students, 17 female and 10 males, who are 4th grade undergraduate students studying at Eskişehir Osmangazi University Faculty of Education in the 2019-2020 academic year. The themes and subthemes were formed by coding the interviews with content analysis. The results revealed that candidate teachers expressed positive views on themes of citizen responsibility, commitment to the culture and values of the Turkish nation and personal happiness, while they expressed negative views on the theme of commitment to Atatürk's Revolutionary Principles and Nationalism. It was found that the lecturers, course contents and the activities carried out were distinctive in the adoption of these views expressed by teacher candidates.

Keywords: Education, Goals of National Education, National Education Basic Law No. 1739

Soykut, P. ve Arslantaş, H.A., (2023). Öğretmen adaylarının millî eğitimin genel amaçlarına ilişkin görüşleri: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi eğitim fakültesi örneği. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(4), 651-664. <https://doi.org/10.17556/erziefd.1318445>

Giriş

Günümüzde ülkeler dünyadaki bilim, teknoloji, ekonomi, kültür ve eğitim alanındaki hızlı değişimlere uyum sağlayabilmek için var güçleriyle çalışmaktadır. Bu çabanın altında yatan nedeni; küreselleşen dünyanın ve buna eşlik eden ekonomik yansımaların getirdiği değişimler karşısında ulusal kimlik ışığında millî, ahlaki, sosyal ve kültürel değerlerin korunabilmesi endişesi olarak dile getirebiliriz. Bu durum ülkelerin millî eğitimlerine daha fazla önem vermelerine, yurttaşlarında sadakat, vatanseverlik, fedakârlık gibi kavramların gelişimi ve bunun bireyde kalıcı hale gelmesi için programlar hazırlamalarına neden olmaktadır. Söz konusu bu süreçte egemen kavram ise devlettir. Çünkü her devlet kendi toplumunun değer, kültür ve ekonomik yapısına bağlı olarak kök salar ve şekillenir. Devlet, eğitim sistemlerinin amaçlarının ve temel ilkelerinin belirleyici unsuru olarak eğitimdeki hedef ve ilkeleri saptarken bağlı olduğu temel ideolojilere referans olan felsefe, tarih ve toplumsal hakikatlerden yola çıkmaktadır. Toplumların gereksinimleri sürekli değişir. Bu nedenle her dönemde bilginin

güncellenmesiyle birlikte yeni ve beklenen olay ve olgulara yönelik eğitim sisteminin yeniden inşasına olanak sağlamak ve güncellik kazandırmak bir zorunluluk haline gelmektedir (Kösterelioğlu ve Bayar, 2014, s. 178). Kısaca bu zorunluluk devletleri, eğitim sistemlerini belli amaçları gerçekleştirebilecek biçimde geliştirmeye mecbur bırakmaktadır.

Her eğitim sisteminde çağını etkileyen, ona değer katan ve gerektiğinde ondan yararlanan bireyleri yetiştirme arzusu bulunmaktadır (Özyılmaz, 2021, s. 90). Bu anlamda eğitim sisteminden beklenen en önemli amaç; yukarıda dile getirilenlerden başka güncel yaşam ihtiyaçlarına cevap veren, sorgulayan, düşünen, eleştiren, araştıran, üreten, merak eden, girişimci bir ruha sahip, dünyadaki gelişmeleri takip edebilen, toplumsal yaşama faydalı olan, millî değerlerinin bilincinde olmanın yanında, evrensel olarak insan haklarına saygılı, barış yanlısı ve hoşgörü sahibi insanların yetiştirilebilmesidir (Hareket, vd. 2016, s. 288; Özbek, 2017, s. 365).

Kendini yenileme ve kendini geliştirme, 21. yüzyılda bilgi toplumunun gereklilikleridir ve dolayısıyla bu bağlamda

* Bu çalışma, 17-19 Kasım 2022 tarihlerinde Uluslararası Eğitim Kongresinde Tez bildirisi olarak sunulmuştur.

* Bu çalışma yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

öğretmen nitelikleri hayati önem taşımaktadır (Karagöz ve Rüzgâr, 2020). 21. yüzyıl becerilerine sahip bireylerin nasıl yetiştirilmesi gerektiği üzerinde duran ve araştırmacı öğretmen yetiştirmeye çalışan kurumlar yükseköğretim kurumlarıdır. Yükseköğretim kurumları öğretmen mesleki gelişimini, eleştirel düşünebilen, problem çözme yeteneğine sahip, kültürler arası anlayışa hâkim, yaratıcı, yenilikçi, bilgiye ulaşma, iletişim, medya okuryazarlığı gibi niteliklerle donatarak bu yönde güçlendirmeye çalışmaktadır (Yue, 2019). Bu durum dünyanın diğer ülkelerinde olduğu gibi Ülkemizde de eğitimi oldukça önemli ve vazgeçilmez kılmaktadır. Bunun bir sonucu olarak ülkemizde okul öncesi eğitimden yükseköğretime kadar eğitimin her kademesinde tespit edilen amaçlar doğrultusunda, bilimsel ilkeler, evrensel değerler, Atatürk ilkeleri, çağdaş ve laik eğitim anlayışı kapsamında gerçekleştirilmeye çalışılarak (Yılmaz ve Arslan, 2016, s. 599) ülkemize özgü bir şekilde güncellik kazandırılmaktadır. Ülkemizdeki tüm eğitim kurumları gençleri bedeni, zihni, ahlaki, manevi, sosyal, kültürel niteliklerle donatmayı, modern çağın gerektirdiği bilgi ve becerileri kazandırmak suretiyle geleceğe hazırlamayı ve mezun olduktan sonra karşılaşacakları sorunları çözebilmesi, fırsatları değerlendirebilmesi, meslek sahibi olması, alanında ilerlemesi, değişime adapte olabilmesini amaçlamaktadır (Akça, Şahan ve Tural, 2017, s. 394). Türk Eğitim Sisteminin genel amaçları, bu anlayışa göre analiz edildiğinde, yetiştirilmesi istenen insan modelinin, millî değerlere ve kültüre bağlılık göstermesi, aynı zamanda değişime ve yeniliklere açık olması beklenmektedir (Şişman, 2020, s. 90).

Türk Eğitim Sistemi ihtiyaç duyulan değişim ve yeniliklere açık bir yapıya sahiptir. Bu yapı Türkiye Cumhuriyeti'ni, kuruluşundan bu yana, çağdaş medeniyetler seviyesine erişirebilme amacına yönelmektedir. Bu amacın en önemli yasal dayanağı ise 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'dur. Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde şu şekilde belirtilmiştir (Resmî Gazete 1973):

Türk Millî Eğitiminin genel amacı, Türk Milletinin bütün fertlerini;

1. *“Atatürk İnkılap ve İlkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek”*
2. *“Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek”*,
3. *“İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlayacak yurttaşlar yetiştirmek”*

Böylece bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak, öte yandan millî

birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.

Görüldüğü üzere Millî Eğitimin genel amaçları üç esas maddede birleşmiştir. Bu maddeler; “İyi bir vatandaş yetiştirmek, gelişimini tamamlamış kişiler yetiştirmek ve kişilere onlara uygun olacak bir meslek edindirmek” olarak ifade edilmektedir. Yine amaçlar incelendiğinde: “İyi bir vatandaş, gelişimini tamamlamış bireyler yetiştirmek ve bu bireylere uygun bir meslek edindirmek” özelliklerinin ön plana çıkarıldığı görülmektedir. Bu amaçlarla beklenen şey, toplumsal mutluluk, tüm alanlarda gelişim gösterme ve gelişmiş ülkeler konumuna erişmedir (Akin, 2021, s. 6). Bu hedeflerin gerçekleştirilmesindeki en önemli faktör, söz konusu bilgi, beceri ve anlayışı kazandıracak olan öğretmenlerdir. Bu ilkelerle donatılmış öğretmenlerin, yetiştirecekleri öğrencilere olumlu yönde etki edecekleri tartışılmaz bir gerçektir (Çetinkaya, 2018, s. 623). Ayrıca Türk Millî Eğitiminin genel amaçları kapsamında dile getirilen maddeler ve içeriklerinin günümüzde, öğretmen, öğretmenlik, eğitim, bilim ve teknoloji gibi kavramların yapılanmasında ne kadar önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir. Özellikle “Öğretmen ve Öğretmenlik” ülke kalkınmasıyla doğrudan ilgili, millî birlik ve beraberlik ruhuyla vatandaşların mutlu, üretici, yapıcı, yaratıcı ve uyumlu kişiler olarak yetişmesinde en önemli öğedir (Özdemir ve Tokcan, 2010, s. 43). Bu çalışmanın amacı öğretmen adaylarının “Millî Eğitimin genel amaçları” şeklinde dile getirilen ve öğretmen adayları tarafından benimsenmesi beklenen söz konusu maddeler doğrultusunda yetiştirilme durumlarına dayalı olarak görüşlerinin belirlenmesidir. Bu amaca bağlı olarak üç soruya yanıt aranmıştır. Cevabı aranan soru şu şekilde belirlenmiştir: Öğretmen adaylarının Millî Eğitimin genel amaçlarına göre yetiştirilme durumuna ilişkin görüşleri nedir?

Yukarıdaki sorular ve ulaşılabilecek sonuçlarla ilgili olarak alan yazında yeterli sayıda çalışma olmaması nedeniyle bu çalışma önemli ve gerekli görülmüştür. Bu çalışmayı mevcut çalışmadan farklı kılan özelliği ise daha önce yapılan çalışmalarda Türk Millî Eğitiminin amaçlarının gerçekleşmesinde sistem değerlendirmesi ağırlıklı iken bu araştırmada katılımcıların kendilerinin bu amaçlar doğrultusunda yetiştirilip yetiştirilmediklerine dair görüşlerine yer verilmesidir. Bu sayede ilgili konudaki mevcut boşluğun doldurulacağı düşünülmektedir. Öğretmen olacak bireylerin Millî Eğitim Sistemimizdeki genel amaçlar konusunda bilgi sahibi olmaları, bu bilgileri içselleştirerek geleceğin insan kaynağını yetiştirmeleri ve bu bilgileri en yüksek düzeyde öğrencilerine aktarabilmeleri onlardan beklenmektedir. Çünkü bu beklentiler, öğretmen adaylarının eğitim sistemini tanıma seviyelerini, problemlere hassasiyetlerini, sisteme hazır olma durumlarını ve bu problemlere ilişkin düşünce ve algılarını da açığa çıkaracaktır (Abu vd, 2016, s. 290). Araştırmadan elde edilen verilerin var olan durumu belirleyebileceği, öğretmenlerin yetiştirilmesi ve geliştirilmesi süreçlerine katkı sağlayacağı düşünülebilir.

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi uygulanmıştır. Nitel araştırma, sosyal olguları var oldukları ortam içinde kuram oluşturmayı temel alan bir bakış açısıyla araştırmayı ve idrak etmeyi önceleyen bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.

41). Nitel veri analizinde esas amaç, sosyal gerçekliğin içinde örtülü şekilde var olan bilginin ortaya çıkartılmasıdır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Bilimsel içerikli sorulara cevap bulmak için başvurulan ayırt edici bir yaklaşım olan durum çalışması, bir ya da birden fazla olayın, ortamın, programın, sosyal grubun ayrıntılı şekilde incelendiği bir yöntemdir (Büyüköztürk vd, 2017). Durum anlamı bir kişiden belirli bir yerleşim alanının halkına ya da bir olaydan, belirli bir programın uygulanması gibi, bir dizi işleme göre farklılık gösterebilir (Ersoy ve Yalçınoğlu, 2015). Durum çalışmasında bir duruma ilişkin etkenler bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerinde durulur. Bununla birlikte durumda meydana gelen değişimleri ve süreçleri anlamak amaçlanıyorsa durumlarla ilgili uzun dönem gerektiren çalışılmalar da yapılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Katılımcılar

Araştırmanın katılımcılarını, 2019–2020 eğitim-öğretim yılında Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğretmenlik uygulaması dersi alan 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Son sınıf öğrencilerinin seçilme nedeni, öğretmenlik eğitimlerini tamamlamak üzere olmaları ve dolayısıyla tüm öğretmenlik eğitimi yaşantılarını dikkate alarak görüşlerinin ortaya konmak istenmesidir.

Araştırma katılımcılarının belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan maksimum çeşitlilik örnekleme tekniğinden yararlanılmıştır. Bu çalışmada çeşitliliğin sağlanmasında farklı eğitim programlarında öğrenim gören gönüllü öğretmen adayları seçilmiştir. Amaçlı örnekleme yöntemi, geniş bilgi içerdiği varsayılan durumların detaylı bir şekilde incelenmesine imkân tanımaktadır. Ayrıca birçok durumda, olgu ve olayların keşfedilmesinde ve açıklanmasında faydalıdır. Maksimum çeşitlilik örneklemesinde amaç, görece olarak küçük bir örneklem oluşturmak suretiyle bu örnekleme çalışılan probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum seviyede yansıtmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 145). Araştırmaya katılanların demografik bilgileri aşağıda Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların eğitim bilgileri

Bölümler	Kadın	Erkek	Frekans
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi	-	3	3
Fen Bilgisi Öğretmenliği	2	1	3
İlköğretim Matematik Öğretmenliği	4	2	6
Okul Öncesi Öğretmenliği	3	-	3
Özel Eğitim Öğretmenliği	3	-	3
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	1	2	3
Sınıf Öğretmenliği	3	-	3
İngilizce Öğretmenliği	1	2	3
Toplam	17	10	27

Veri Toplama Aracının Hazırlanması ve Verilerin Toplanması

Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme, insanların bakış açılarını, yaşam deneyimlerini, duygularını ve algılarını ortaya çıkartmakta kullanılan bir tekniktir (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 41). Bu teknik, standardizasyon içermesi ve esnekliği

sebebiyle araştırmanın amacına hizmet edeceğine karar verilerek uygulamaya alınmıştır (Ekiz, 2020, s. 77). Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin araştırmacı için faydası görüşmenin önceden hazırlanmış görüşme metnine dayanarak yürütülmesi sebebiyle daha dizgeli ve rastlanılabilir bilgi sergilemesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 65). Yarı yapılandırılmış görüşmede, üyeler kendilerini normalde konuştukları, düşündükleri ve gerçekliği düzenledikleri biçimlerde ifade eder (Neuman, 2014, s. 182). Görüşme tekniğinin kullanıldığı araştırmalarda temel hedef örneklemeden sağlanan bilginin evreni genellemesi değil, aksine çalışılan kişilere benzer ya da aynı özellik gösteren kişilere genellenmesidir (Karasar, 2016, s. 34).

Araştırmaya veri toplamak amacıyla hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 4. Sınıf ve öğretmenlik uygulaması dersi alan öğrencilere uygulanmıştır. Toplamda üç sorudan oluşan görüşme formu birden fazla uzman görüşü alınarak hazırlanmıştır. Alanyazın incelemesi sonrasında taslak görüşme formu oluşturulmuştur. Görüşme formu nitel araştırma ve konu alanı uzmanlığına sahip iki öğretim üyesinin görüşüne sunulmuş, gelen öneriler doğrultusunda son biçimi verilmiştir. Ardından pilot görüşme yapılmıştır. Pilot görüşme araştırmanın asıl katılımcılarının dışında Eğitim Fakültesi 4. sınıfta öğrenim gören üç öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. Pilot görüşmelerde görüşme sorularının anlaşılabilirliği, görüşme süresinin belirlenmesi sağlanmıştır. Pilot görüşme verilerine dayalı olarak son biçimi verilen görüşme formu, Üç temel amaç ve bunlara bağlı üç alt sorudan oluşmuştur. Sorularda Millî Eğitimin üç temel amacı odağa alınarak öğretmen adaylarının her bir amaç için bu özelliklere sahip olma durumu ve nasıl yetiştirildikleri ya da yetiştirilmedikleri üzerinde durulmuştur. Bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak katılımcılarla yüz yüze görüşme yapılmış, öğrencilerin verdikleri cevapların ses kayıtları alınmıştır. Araştırma Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Etik Kurulu’ndan alınan onay kararı ile yürütülmüştür. (Etik Kurul Karar Tarihi: 26.09.2018, Etik Kurul Onay Sayı Numaraları: 64075176-050.99-E.100783). Görüşme formunun hazırlanması için öncelikle Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına MEB sayfasından ulaşılmıştır. Üç genel amaç maddesi, çalışmanın araştırma sorularını oluşturmuştur. Bu amaçlar doğrultusunda çalışma grubundan üç katılımcı ile pilot çalışma yapılmıştır. Pilot çalışma yapılan grup asıl uygulama grubu dışında bırakılmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Veriler analiz edilirken ses kayıtlarının dökümleri yapılmış, bu bilgiler yazılı veriye dönüştürülmüştür. Araştırmada katılımcıları temsilen sayı kodları kullanılarak gizlilik korunmuştur. Birinci araştırmacı tarafından yazıya aktarılan dökümlerin doğruluğu ikinci araştırmacı tarafından kontrol edilmiştir. Metne aktarılan veriler tekrar tekrar okunarak anlamlar üzerinden makro düzeyde notlar alınmıştır. Ardından mikro düzeye geçilerek araştırma soruları çerçevesinde yanıtlar düzenlenmiş ve kodlama işlemine geçilmiştir. Kodlamalar her bir cümle araştırma soruları çerçevesinde veriyi en yalın haliyle yansıtacak biçimde betimleyici tablolarda kodlama anahtarına dönüştürülmüştür. Kodlama anahtarları ikinci araştırmacı tarafınca da onaylanmıştır. Kodlamaların ardından tema ve alt temalar yapılandırılmış, tema ve alt temalarda katılımcı görüşünü yansıtacak ifadelerden uzaklaşmamaya çalışılmıştır. Temalandırma sürecinin uygunluğu yine ikinci araştırmacı tarafından teyit

edilmiştir. Analiz sürecinin sonunda toplam 15 ana tema ve 16 alt temaya ulaşılmıştır. Sonuç kısmında konuyla ilgili yapılan diğer çalışmalar bağlamında değerlendirildiğinde çarpıcı olduğuna inanılan temalara değinilmiştir. Analizler Microsoft ofis programı aracılığıyla gerçekleştirilmiş, verilerin analizinde eğilimleri yansıtabilmek açısından frekans değerleri ön planda tutulmuştur.

Bu araştırmanın verilerinin yapılandırılmasında “içerik analizinden” yararlanılmıştır. İçerik analizi yapılırken analiz sürecinde veriler akılcı bir şekilde düzenlenerek kavramsallaştırılır. Bu süreçte veriyi açıklayan temanın saptanması önemlidir. İçerik analizi, bir konuyu idrak edip yorumlayarak, kişisel etkilerden serbest kalmayı sağlamak hedefini gözetir (Bilgin, 2014, s. 161). İçerik analizinin temel tanımlayıcı unsuru, yöntemin kategori odaklı olmasıdır. Kategori işleminin yoruma dayalı gerçekleşmesi ve sürekli yoruma açık olması sonucu metinlerdeki örtülü/gizli anlamların keşfedilmesi ve analize dâhil edilmesi mümkün olmaktadır (Gökçe, 2019, s. 186). Bu bağlamda araştırma analizleri gerçekleştirilirken bir yandan yorumların literatürle ilişkilendirilerek betimlendirilmesine diğer yandan da elde edilen verilerin katılımcı onayı ile desteklenmesine dikkat edilmiştir.

Araştırmayı oluşturan görüşme formundaki sorular bütün katılımcılara uygulanmıştır. Yapılan görüşmelerde veri kaybının yaşanmaması için görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Katılımcı izni ile gerçekleştirilen bu uygulamada katılımcılara gönüllü katılım formu okutularak imzalatılmış, elde edilen veriler yazılı metin haline dönüştürülmüş, katılımcıların dönüştürülen bu metinlerin görüşme formuyla içerik olarak uygunluğunu gözden geçirmeleri istenerek uygunluk onayları alınmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Çalışmanın geçerliğini ve güvenirliliğini sağlamak için Lincoln ve Guba'nın (1985) önerdiği dört stratejiden yararlanılmıştır. Bu stratejiler; inandırıcılık, aktarılabirlik, tutarlılık, teyit edilebilirliktir (Lincoln, & Guba, 1985, Akt. Başbüyük, Mail Pala, 2023, s. 186-187).

Araştırmadan elde edilen verilerin geçerliğini sağlamak, soru ve verilerin doğru bir şekilde ilişkilendirilmesi, tema ve kodların oluşturulabilmesi için iki uzman görüşünden yararlanılmıştır. Ayrıca araştırmacı tarafından yazıya aktarılan dökümlerin doğruluğu uzmanlar tarafından kontrol edilmiş ve onaylanmıştır. Gerçekleştirilen analizin geçerliğini gösterebilmek için ise süreç ayrıntılı olarak dile getirilmiş son aşamada bulgular tanımlanmış ve yorumlanmıştır.

Elde edilen veriler dış geçerlik açısından diğer kişi ve durumlara aktarılabir özelliktedir. Bunun için sorular kapsamlı bir şekilde tablolaştırılarak görselleştirilmiş, elde edilen sonuçların kodlanan tema ve alt temalara ilişkin cümle alıntılara yer verilmiş, tema ve alt temalar detaylı bir şekilde değerlendirilmiştir. Araştırmacının iç geçerliği ile ilgili katılımcılardan uygunluk onayının alınması toplanan verilerin katılımcı beyanı doğrultusunda gerçekliğini ve kendi içinde tutarlı, anlamlı bir bütün oluşturduğunu göstermiştir. Çalışmada güvenirliliği artırmak amacıyla, araştırmaya benzer özellikleri taşıyan, aynı çevreyi ve yaşam ortamlarını paylaşan aynı sınıf düzeyine sahip öğrenciler de dâhil edilmiştir. Hazırlanan görüşme formundaki sorular bütün katılımcılara uygulanmıştır. Görüşme esnasında katılımcılara yönlendirme ve müdahalede bulunulmamış, katılımcıların soruları özgür ve rahat bir şekilde cevaplamaları sağlanmıştır.

Araştırmadan elde edilen veriler üzerinde araştırmacı ve uzmanlar tarafından oluşturulan temalar arasındaki iç tutarlılığın en az %80 olmasına dikkat edilmiştir (Miles ve Huberman, 1994). Araştırmacı kodlamalarıyla, uzman kodlamaları arasındaki uygunluk oranının %94 olarak tespit edilerek temalara son şekli verilmiştir.

Bulgular

Öğretmen adaylarının Millî Eğitimin amaçlarına göre yetiştirilip yetiştirilmeme durumuna ilişkin görüşlerinin belirlenmesini amaçlayan bu araştırmada 15 ana tema, 16 alt temaya ulaşılmıştır. Bulguların sunumunda araştırmanın amacı ve soruları dikkate alınmış ve bulgular doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Ulaşılan bulgular Tablo 2’de Türkiye Cumhuriyeti devleti’ne karşı sorumluluk duyan iyi vatandaş, Tablo 3. Uluslararası vizyon sahibi insan ve Tablo 4. Ülkesine katkı sağlayacak meslek sahibi vatandaş başlıklarıyla verilmiştir.

Araştırmada yanıtı aranan ilk soru öğretmen adaylarının Türkiye Cumhuriyeti Devleti’ne karşı sorumluluk duyan bir hayat felsefesine sahip, iyi bir vatandaş olarak yetiştirilip yetiştirilmediklerinin belirlenmesine yöneliktir. Katılımcılardan elde edilen veriler Tablo 2’de sunulmuştur.

Atatürk İnkılap, İlkeleri ve Milliyetçiliğine bağlılık temasına ilişkin görüşler incelendiğinde öğretmen adaylarının neredeyse tamamı bu konuyu sadece uzaktan eğitim yoluyla öğretilen, devam zorunluluğu olmayan ve bilgileri ezberleyerek geçtikleri bir ders olarak algıladıkları görülmüştür. Derslerde tartışma ortamının, karşılıklı konuşma ve fikirlerini beyan etme gibi aktif ders işleyişinin olmaması ve yükseköğretimde bununla ilgili bir edinim elde edememiş oldukları görülmüştür.

Tablo 2. Türkiye Cumhuriyeti Devleti’ne karşı sorumluluk duyan iyi vatandaş

Temalar	Yetiştirilme durumu	Yetiştirilmeme durumu	Frekans
A) Atatürk inkılap, ilkeleri ve Milliyetçiliğine bağlılık	4	20	24
B) Sorumluluk sahibi vatandaş	22	3	25
C) Değerlere bağlılık			
C1) Türk kültür ve değerlerine bağlılık	16	6	22
C2) Millî birlik ve bütünlük bilinci	15	2	17
C3) Başka kültürlerle saygı duyma ve kültürel etkileşim	9		9
C4) Türk dilinin doğru kullanımı	2		2
D) Sorumluluk	16	3	19
E) Demokratik, laik, sosyal hukuk devleti	11	3	14
F) İnsan haklarına dayanan	4	2	6
Toplam	99	39	138

...İnkılap dersi dışında bu konuya hiç değinmedik ben bunun kişisel olarak ders kapsamı dışında bir hayat tarzı olarak benimsetilmesinden yanayım. İnkılap dersinde dersi geçtin bitti bu değildi üniversiteden beklentim (ÖE1).

Atatürk Milliyetçiliği temasına ilişkin görüşler incelendiğinde öğretmen adaylarının çoğunluğunun (yarıdan fazlası) bu tema ile ilgili hiçbir kazanımları olmadığı görülmektedir. Yükseköğretim hayatları boyunca bu konunun derslerde ya da herhangi bir eğitim ortamında dile getirilmediğine ilişkin görüş beyan ettikleri görülmüştür. Bununla birlikte bazı öğretmen adaylarının da Atatürk Milliyetçiliği açısından yetiştirildiklerini söylemelerine rağmen edinimleriyle ilgili detaylı bir görüş belirtmedikleri görülmüştür.

...kişiliğiyle dehasıyla her anlamda çok saygı duyduğumuz dünyada birçok ülkenin hayatını yaşamını örnek aldığı Atatürk'ün Eğitim Fakültesi'nde sadece Atatürk 1881'de doğdu bu çok eksik kalıyor ve bu yetersizliğin aslında biz toplumsal olarak sancılarını çekiyoruz. Çok daha kapsayıcı, hayata geçirici, dokundurucu bir şeyler yapılmasını önerirdim (ÖE1).

Sorumluluk sahibi vatandaş temasına ilişkin görüşler incelendiğinde öğretmen adaylarının yükseköğretim yaşantıları, öğretim elemanlarının derslerde kendilerine verdikleri görev ve sorumlulukların ve bu konulardaki konuşmalarının da etkisiyle, ülkeye iyi bir vatandaş olma, gelecekte yapacakları öğretmenlik mesleğine ilişkin sorumluluk duygularının, farkındalıklarının artmasına yol açtığı kendi söylemlerinden belirlenmiştir. Bu tema altında olumsuz görüş bildiren bir görüşmeci olmamıştır.

Ödevler ne kadar zor olursa olsun bizi her zaman bir tık ileriye taşımaya amaçladığı için bence beni olumlu etkilediğini düşünüyorum...ülkeme karşı görev ve sorumluluklarımızı da görevimi de yapmak istiyorum...etkili bir öğretmen olmak istiyorum gerçekten de öyle okula gelen bir öğretmen olmak istiyorum (İÖ2).

Türk kültür ve değerlerine bağlılık alt temasına ilişkin görüşler incelendiğinde öğretmen adaylarının değerlerle ilgili olarak gelişimlerinde öğretim elemanlarının, bazı meslek derslerinin ve uygulamalı derslerde yapılan etkinliklerin etkili olduğu görülmüştür. Bu konuda sadece birkaç katılımcının haricinde diğer katılımcılar herhangi bir ders almadıklarını ifade etmişlerdir. Oysaki değerlerle ilgili konular tesadüfe veya kişisel çabalara bırakılmayacak kadar önemlidir ve programlarda yer bulmalıdır. Eğitim sistemimizde genel amaçlarda yer alan değerlere ilişkin kavramlar yükseköğretim düzeyindeki eğitim programlarında da gerek örtük öğretim yoluyla gerekse ders programlarında sözel ve sayısal tüm bölümlerde öğretmen adaylarına kazandırılmalıdır.

Türklüğe ait değerler, ahlak veya Türk kültürüne yönelik konular üzerinde ciddiyle duruldu. Türk kültüründen bir parçayı kendi dersimize nasıl adapte edebiliriz (İÖ3).

Millî birlik ve bütünlük bilinci alt temasına ilişkin görüşler incelendiğinde öğretmen adaylarının tamamına yakını belirli gün ve haftalarda yapılan etkinlikler, öğretim elemanlarının derslerdeki davranış ve tutumlarıyla bu bilincin kendilerinde yükseldiğini, güncel olarak ülkede yaşananlar dolayısıyla da bu duyguların daha da içselleştiğini belirtmişlerdir.

Millî birliğimizi bütünlüğümüzü koruyan kazanımlarımız olduğu için bunlara yönelik etkinlikler yapmamız gerektiğini bunlara yönelik materyaller hazırlamamız

gerektiğini ya da bunları nasıl yapacağımızı burada öğretim derslerimizde aldık (SÖ1).

Başka kültürlerle saygı duyma ve kültürel etkileşim alt temasına ilişkin görüşler incelendiğinde öğretmen adayları yükseköğretim hayatları boyunca farklı kültürlerden öğrencilerle bir arada eğitim görmelerinden ve yurt hayatında birlikte yaşama durumundan kaynaklı olarak kendilerinden farklı kültürdeki arkadaşlarının davranış ve söylemlerine saygı duymayı ve değer vermeyi edindiklerini belirtmişlerdir.

Bir sürü farklı kültür görüyoruz aslında üniversitede herkesin kendi kültürel değerini fark ediyoruz ve bunlara saygı duymayı öğreniyoruz aslında farklı milletlerden ya da kendi ülkemizin içinde farklı mezheplerden insanlarla görüşüyoruz onları tanıdığımız zaman onlara saygı duymayı öğreniyoruz hem de başkalarının kültürlerini tanıyarak kendi kültürümüzün de arttığını düşünüyorum (İM4).

Türk dilinin doğru kullanımı alt temasına ilişkin görüşler incelendiğinde öğretmen adaylarının yükseköğretimde gördükleri eğitim sayesinde Türk dilinin doğru kullanılmasına yönelik olarak farkındalık kazanma ve davranış değişikliğinin gerçekleşmesi durumu tespit edilmiştir.

Okul öncesi eğitimin amaçlarından biri de çocukların Türkçeyi doğru ve düzgün konuşmasını sağlamak ki zaten amaçlarımızdan birisi bu bunların da verildiğini düşünüyorum (OÖ1).

“Sorumluluk” temasına ilişkin görüşler incelendiğinde öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu (yarıdan fazlası) bu duyguları ailelerinden ve geçmişteki eğitim yaşantılarından kazanarak bilinçlendiklerini, bu bilinçlenmenin yükseköğretimde de dersler ve yapılan etkinlikler sayesinde duygularında, davranışlarında belirgin etkiler yarattığını, davranışlarına yansıdığını belirtmişlerdir.

Sorumluluk sahibi olmayan bir insandım ama şu anda belki yaşam gereği belki bölümüm gereği bilmiyorum ama daha sorumluluk sahibi bir insan olmaya yöneldim ve hayat felsefemi üniversitenin değiştirdiğini düşünüyorum (SÖ3).

Demokratik, laik, sosyal hukuk devleti temasına ilişkin görüşler incelendiğinde öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu (yarıdan fazlası), yükseköğretim hayatları boyunca gerek sınıfta gerekse diğer eğitim ortamlarında demokratik bir eğitim ortamını deneyimledikleri, bunda öğretim elemanlarının da çok büyük etkisinin olduğu görüşünün hâkim olduğu görülmektedir. Bununla birlikte bazı öğretmen adaylarının da devletin kendilerine sunduğu olanaklarla yabancı öğrencilere sunduğu olanaklar konusunda bir dengesizlik ve haksızlık olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

Kendi vatandaşlarını biraz da ayırtıran dış vatandaşlara biraz daha iyi davranan bir eğitim politikası olduğunu düşünüyorum. Biz yurt ücreti ödüyoruz 213 lira ya da 250 lira yabancılar ödemiyorlar onlar burs alıyorlar üstüne ödemedikleri halde biz de alıyoruz ama bizim öğretmen lisesi olmamız sayesinde alıyoruz (İM5).

İnsan hakları temasına ilişkin görüşler incelendiğinde (Tablo1. F) dört katılımcının insan hakları konusunda olaylara daha makro düzeyde yaklaştıkları ve bu doğrultuda yetiştirildiklerini belirtmiştir. İki katılımcının ise insan hakları konusuna daha mikro açıdan yaklaştıkları tespit edilmiştir. Mikro düzeyde yaklaşan katılımcıların insan hakları konusuna daha çok üniversitenin öğrenciye sunduğu olanakların yetersizliği ve eğitim ortamında fakültenin sınırladığı imkânlar gözüyle olumsuz olarak baktıkları söylenebilir.

Tablo 3. Uluslararası vizyon sahibi insan

Temalar	Yetiştirilme durumu	Yetiştirilmeme durumu	Frekans
A) Hayata geniş bir bakış açısı kazandırma	15	6	21
B) Dengeli kişilik ve karakter sahibi kişiler yetiştirmek			
B1) Zihinsel gelişim	13	5	18
B2) Ruhsal gelişim		14	14
B3) Fiziksel gelişim	1	11	12
C) Özgür ve bilimsel düşünce sahibi kişiler yetiştirmek			
C1) Bilimsel araştırma yapma kazanımı	16	2	18
C2) Kendini ifade özgürlüğü	8	2	10
D) Yaratıcı ve üretken bireyler	8	7	15
E) Kişisel hak ve özgürlüklere saygı	11	2	13
Toplam	72	49	121

“Üniversite kampüsü içerisinde insan hakları ne kadar uygulanıyor? verilen yemekler ne düzeyde alınan ücretler, bu bina bize ne kadar hizmet ediyor?, seminerlerde sunumumuz var sadece prova yapmak istedik ama konferans salonuna prova yapmamız o kadar zor bir şey ki bölüm sekreterliğine gidiyoruz oradan izin vermiyorlar hocanız gelsin diyorlar iki hafta önceden söyleyin diyorlar bu okul bize hizmet etmek için var az önce masa tenisi oynuyorduk biz 3 yıldır aynı raketlerle oynuyoruz tahta olmuş artık insanlara bunu yaparak insan haklarından bahsedemeyiz, maalesef.”(RP2)

... geçen seneki olayı yaşatan bizim akademi görevlilerimizden bir tanesiydi ama buna karşı bize öğrencilereymiş gibi buraya turnike koydular bu turnike sadece Eğitim Fakültesi'nde var insan haklarını savunuyorsan benim yaşam hakkımı savunacaksan o zaman bütün üniversitelerin fakültelerinde yapmanız lazım (BT2).

Araştırmada yanıtı aranan ikinci soru öğretmen adaylarının, uluslararası vizyon sahibi bir insan olarak yetiştirilip yetiştirilmediklerinin belirlenmesine yöneliktir. Katılımcılardan elde edilen veriler Tablo 3'te sunulmuştur.

Hayata geniş bir bakış açısı kazandırma temasına ilişkin görüşler incelendiğinde öğretmen adaylarının yükseköğretime geldikten sonra edindikleri yaşamsal ve eğitimsel deneyimlerle hayata bakış açılarının değiştiği ifadelerinde görülmektedir.

Verilen her eğitimin okunan her kitabın bence insanın özgürlüğünü hayata bakış açısını daha da genişlettiğini düşünüyorum bizim bölüm bana çok katkı sağladı bence psikoloji, sosyoloji, felsefe alanında hayata geleceğe bakış açım da değişmeler genişlemeler çok oldu daha hür düşünüyorum (RP2).

Bu konuda olumlu anlamda kazanımlara sahip oldukları ve bu kazanımları da büyük oranda yükseköğretim yaşantılarında edindikleri söylenebilir. Sorumluluk sahibi bir insan olup iyi ve kaliteli bireyler yetiştirmek konusunda hayata bakış açılarında olumlu yönde bir değişme ve gelişme olduğu söylenebilir.

Zihinsel gelişim alt temasına ilişkin görüşler incelendiğinde öğretmen adaylarının özellikle aldıkları mesleğe yönelik derslerin ve öğretim elemanlarının dersler kapsamında yaptıkları proje ve ödevler sayesinde zihinsel olarak kendilerini geliştirdikleri ve her ne kadar zorlansalar da mesleki anlamda da kendilerini geliştirmelerinden dolayı bundan mutluluk duydukları kendi söylemlerinden tespit edilmiştir.

...burada birçok konuda tartışıyoruz derslerde bunu yaparken de aynı zamanda analiz sentez yaptığımı düşünüyorum bir şeyleri değerlendirme açısından da profesyonelleştığımızı düşünüyorum (OÖ3).

Ruhsal gelişim alt temasına ilişkin görüşler incelendiğinde öğretmen adaylarının yükseköğretimin ruhsal gelişimlerine herhangi bir katkısının olmadığı ve hatta dönem dönem yaşadıkları toplumsal olaylarda dahi ruhsal olarak herhangi bir destek görmedikleri belirlenmiştir.

...o sırada yaşanan olaylar ruhsal bakımdan bizi fazlasıyla olumsuz etkiledi gariptir ki psikolojik danışmanlık ve rehberlik okumamıza rağmen herhangi bir yas tanışması, bir çalışma yapılmadı (RP3).

Fiziksel gelişim alt temasına ilişkin görüşler incelendiğinde öğretmen adaylarının yükseköğretimin fiziksel gelişimlerine herhangi bir katkısının olmadığını belirttikleri ancak sözel bölümde okuyan bir ya da iki öğrencinin fiziki gelişimlerinin desteklediği dersler aldıkları görülmüştür. Bu konunun aslında kendi sorumluluklarının ve seçimlerinin kapsamında olup genç yetişkin birer birey olarak üniversitenin fiziksel gelişimi destekleyen birtakım imkânlarından yararlanıp yararlanmama seçiminin de kendilerine ait olduğunun farkındalığını da dile getirdikleri aynı zamanda onlara kendi çabaları olmadan imkânların hazır olarak sunulmasını bekledikleri görülmektedir

(Fiziksel açıdan buradaki öğrencileri geliştirecek pek bir etkinlik yok maalesef bizim sadece ikinci sınıfta Beden Eğitimi ve sosyal beden eğitimi öğretimi dersimiz vardı orada geliştirdik... (SÖ1).

Bilimsel araştırma yapma kazanımı alt temasına ilişkin görüşler incelendiğinde öğretmen adaylarının bilgiye ulaşma yollarını kavradıkları, bilimsel araştırmaları okumayı, incelemeyi, bilimsel araştırma yapmayı öğrendikleri ve olaylara, durumlara bilimsel bir gözle bakmak konusunda kazanım elde ettikleri, bu sayede de meslekle ilgili özgüvenlerinin ve mutluluk seviyelerinin de artmış olduğu görülmüştür.

...araştırma yapmayı, öğrenmeyi ve öğretmeyi, bilimsel bakmayı, düşünmeyi, konuşmayı, yazmayı, gördüğümüzü yorumlamayı burada öğrenmiştik yükseköğretimin beni geliştirdiğini düşünüyorum (BT2).

Kendini ifade özgürlüğü alt temasına ilişkin görüşler incelendiğinde, öğretmen adaylarının yükseköğretim hayatları boyunca kendilerini özgürce ifade edebildikleri, bu konuda herhangi bir kısıtlama ya da sınırlamaya maruz kalmadıkları, özellikle öğretim elemanlarının öğrencilerin kendilerini rahat ifade edebilmeleri konusunda teşvik edici çok olumlu bir tutum sergiledikleri ve bu sayede gerek arkadaşlar gerekse

öğretim elemanlarıyla sıcak ve severek alıcı oldukları bir eğitim- öğretim yaşantısı geçirdikleri kendi söylemlerinden belirlenmiştir.

...özgürce kendimi ifade ettiğimi düşünüyorum hocamız bizimle beraber katıldığımız her derste mutlaka bize söz hakkı verir mutlaka kendimizi ifade etmemiz için fırsatlar verir... (OÖ2).

Yaratıcı ve üretken bireyler temasına ilişkin görüşler incelendiğinde öğretmen adaylarının bir kısmının (yariya yakını) derslerde öğrendikleri bilgiler ve yaptıkları uygulamalarla somut ürünler ortaya koyduklarını ifade ettikleri görülmüştür. Bununla birlikte diğer kısmı (yarısı kadar) ise ezberci ve teorik ağırlıklı dersler aldıklarını, bunun sonucu olarak da yaratıcı ve üretkenlikten yoksun bir eğitim süreci geçirdiklerini belirtmişlerdir.

...yaratıcılık bizim için çok önemli çocukların ilgi ve isteklerini göz önünde bulundurarak her an bir etkinliğe dönüştürebilmemiz ve geliştirebilmemiz lazım çocuklardan aldığımız dönütlere göre o an kafamızda bir şeyler canlandırıp hemen ortamı hazırlayıp çocukların hızlı bir şekilde organizesini sağlamamız gerekiyor (OÖ2).

Yaratıcılık ya da girişimcilik ruhunu verecek bir ders yok, bu ortamı sağlayacak bir mekân da yok. Ben kendimi geliştirdim, beni geliştiren bir program ya da eğitim olmadı (FB3).

Yapılan çalışmada öğretmen adayları dünyadaki gelişmelerden yoksun kaldıklarını ve kendilerini bir dünya insanı olarak belirtmişlerdir. Eğitim sistemimizin dünyadaki diğer ülkelerden geride olduğu görüşünde oldukları, takip var, taklit var, üretim yok şeklinde görüş ifade ettikleri görülmüştür. Dünyadaki gelişmeleri kendi alan bilgileri dâhilinde bile takip etmekte zorlandıkları bunun gerekçesi olarak da yabancı dil öğreniminden yoksun olduklarını, yabancı dil konusunda kendilerini yetersiz hissettiklerini belirtmişlerdir.

Kişisel hak ve özgürlüklere saygı temasına ilişkin görüşler incelendiğinde öğretmen adaylarının bazıları kendi kişisel hak ve özgürlüklerinden ayrıca gelecekte eğitim verecekleri öğrencilerinin haklarını onlara öğretmekle ilgili sorumluluk duydukları ve bu yüzden de bu konulara ilgi gösterdikleri, bazı öğretmen adaylarının da kişisel hak ve özgürlükler konusunda yükseköğretim yaşantısına başladıkları zamandan itibaren kişisel haklarının farkında olmaya başladıkları birey olma bilincinde bir yükselme olduğu kendi görüşlerinden saptanmıştır.

...yükseköğretim hayatım boyunca benim hakkımın bittiği yerde başkasınınkini başladığını gördüm hak yememek gerektiğini sorumluluklarımızı yerine getirmemiz gerektiğini aynı şekilde karşıdaki insanların da sorumluluklarını yerine getirmesi gerektiğini ve bunun için de hakkımı aramam gerektiğini ya da haksız olduğum durumda da durmam gerektiğini öğrendim (İM4).

Araştırmada yanıtı aranan üçüncü soru öğretmen adaylarının, gelecekte "Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmak" yolunda yetkinlik kazanmış, icra ettiği meslekle ülkesine ekonomik, kültürel ve sosyal olarak katkı sağlayacak bir öğretmen olabilecek şekilde yetiştirilip yetiştirilmediklerinin belirlenmesine yöneliktir. Katılımcılardan elde edilen veriler Tablo 4'te sunulmuştur.

Hizmet öncesi deneyim kazanmak alt temasına ilişkin görüşler incelendiğinde öğretmen adaylarının yükseköğretimde öğretmenlik mesleğine ilişkin iyi ve kaliteli bir eğitim alarak iş yaşantısına hazırlandıklarını dile getirmişlerdir. Bununla birlikte katılımcıların büyük çoğunluğu yetiştirilme durumuna olumlu yanıtlar vermelerine rağmen derslerde ezberci bir yaklaşımın benimsendiği ve teorik bilgilerin yoğunlukta olduğu bir eğitim aldıklarını uygulamaların fakültede eksik olduğunu ve staj süresinin yetersiz kalmasından görüşme esnasında sıklıkla bahsettikleri görülmüştür. Öğretmen adayları mezun olduktan sonra atamalarının olup olmayacağı ile ilgili mesleki gelecek kaygısı yaşadıklarını belirtmişlerdir. Hizmet öncesi deneyim kazanırlarken sürekli olarak bu kaygının da onları olumsuz etkilediği ve idealist öğretmen olmak yolunda bu kaygının bir engel teşkil ettiği, bir an önce mezun olup atanarak mesleklerini yapmaya başlamak istedikleri bunun da geleceğe güvenmedikleri ve işsiz kalma korkuları olduğuna ilişkin görüş bildirdikleri görülmüştür.

Hocaların iş yaşantısına sorumluluk alabilecek bir birey olarak yetiştirmeleri bizi çok iyi bir şey ve bunu da başardılar, gittiğim uygulama okulunda haftaya ders anlatacağım işte dersimi yetiştiriyorum dersin planını yazıyorum, dersin planına hoca bakmak zorunda değil ama yine de onun çıktısını alıyorum yanımda götürüyorum (İÖ1).

Biz de genelde burada işte teorik bilgi veriyorlar o açıdan bakış açıları hep aynı kaldığını düşünüyorum zihinsel açıdan çünkü kendimi öğrenci ile ilk karşılaştığım anda zihinsel açıdan eksik görüyorum bunu da son sınıfta stajla vermeye çalışıyorlar bunun yeterli olduğunu düşünmüyorum (ÖE2).

Tablo 4. Ülkesine katkı sağlayan meslek sahibi vatandaş

Temalar	Yetiştirilme durumu	Yetiştirilmeme durumu	Frekans
A) Mesleğe hazırlanmak			
A1) Hizmet öncesi deneyim kazanmak	20	4	24
A2) Mesleki özgüven kazanmak	7		7
A3) Meslektaşlarla iş birliği geliştirmek	4		4
B) Kişisel mutluluk			
B1) Mesleğini sevmenin mutluluğu	15	6	21
B2) İnsanlara yararlı olabilmenin mutluluğu	13	8	21
C) Toplumsal sorumluluk bilinci			
C1) Ülkeye ekonomik katkı	4	19	23
C2) Topluma sosyal ve kültürel katkı	10	4	14
D) Bireysel ilgi ve kabiliyetlerini keşfetme	8	6	14
Toplam	81	47	128

Mesleki özgüven kazanmak alt temasına ilişkin görüşler incelendiğinde öğretmen adaylarının yükseköğretime başladıklarında topluluk önünde konuşma ve insanlarla rahat iletişim kurabilme yetisine sahip olmadıkları ancak ilerleyen süreçte artık bu konuda kazanım elde ettiklerini ve artık topluluk önünde konuşabildikleri, bunun da kendilerinde mesleklerine karşı bir özgüven geliştirmiş olduğu kendi ifadelerinden tespit edilmiştir.

...insanlar karşısında konuşabilen biri değildim buraya gelip bazı ödevler ve sunumlar yaptıktan sonra 4 senenin sonunda başarılı bir konuşmacı ya da insanların karşısında konuşabilen bir insan olduğumu düşünüyorum (BT3).

Meslektaşlarla iş birliği geliştirmek alt temasına ilişkin görüşler incelendiğinde öğretmen adaylarının arkadaşlarıyla uyum içinde ve işbirlikçi olarak çalışmaya öğretim elemanları tarafından yönlendirildikleri ve bu konuda yeterlilik kazandıkları yönünde görüş bildirdikleri görülmektedir. Daha önce birlikte çalışmadıkları arkadaşlarıyla iş birliği halinde grup ödevleri, projeleri yaparak takım çalışması, kişilerarası iletişim, bir amaç etrafında birlikte hareket etmek, çalışmak gibi konularda da önemli deneyimler kazanmış oldukları görülmektedir.

Birlikte çalışma olarak kendimizi geliştirdiğimizi düşünüyorum, her dönemde bir tane grup ödevimiz birlikte çalışmamız için bir ödev ya da proje vardı öğretmen olarak yetiştirildiğimiz için direkt insanlarla iletişim içindeyiz (BT3).

Mesleğini sevmenin mutluluğu alt temasına ilişkin görüşler incelendiğinde öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun yükseköğretime başladıkları zaman öğretmenlik mesleğine ilgi duymadıkları puan ya da başka nedenlerden dolayı bir şekilde okudukları bölüme yerleştirdikleri fakat sonranda eğitimlerinin devamındaki süreçte aldıkları mesleki dersler ve yaptıkları staj uygulamaları ve öğretim elemanlarının olumlu yaklaşımları sayesinde öğretmenlik mesleğine karşı sevgi geliştirmiş oldukları yönünde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir.

Buraya gelmeden önce bir amacım yoktu buraya geldiğimde görüşüm tamamen değişti çocuklara karşı, bu mesleğe karşı bir ilgi duymaya başladım bu şekilde bir hayat felsefesi geliştirdim artık öğretmenlik mesleğini benimsedim ve gerçekten iyi bir öğretmen olmak istiyorum ideallerim de bu şekilde gelişti (OÖ3).

İnsanlara yararlı olabilmenin mutluluğu alt temasına ilişkin görüşler incelendiğinde öğretmen adaylarının gelecek nesli yetiştirerek toplumda bir farklılık yaratacaklarına dair bir bilinç yükselmesi bir farkındalık kazanmış oldukları görülmüştür. Öğrenciler, yapacakları öğretmenlik mesleğinin öğrencilerini, aileleri ve nihayet toplumu nasıl etkileyeceğinin farkında oldukları görülmüştür. Kişisel olarak staj uygulamalarında ders verdikleri ve etkinlik yaptıkları öğrencilerin mutlu olduklarını ve bu şekilde kendilerinin de bu mutluluğu paylaştıkları kendi görüşleriyle belirlenmiştir.

Bizim yetiştireceğimiz çocukların mutlu olması çok önemli çünkü biz çocukları mutlu ettiğimizde aileleri de mutlu olacak biz onları iyi yetiştirdiğimizde söylediklerimiz gibi aileler de eğitilecek ve aileler de mutlu olacak (OÖ2).

Ülkeye ekonomik katkı alt temasına ilişkin görüşler incelendiğinde öğretmen adaylarının daha çok yetiştirecekleri nesiller üzerinden, yetiştirecekleri öğrencilerin ileride meslek sahibi olarak topluma ekonomik bir katkı sağlayacakları yönünde görüş bildirmişlerdir. Bununla birlikte öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun ekonominin eğitimle ilişkisi

hakkında bilgi sahibi olmadıkları ve ülkeye nasıl ekonomik katkı sağlayabilecekleriyle ilgili de bir fikirlerinin olmadığı görüşmelerde tespit edilmiştir.

...bölümün bana iş verecek olması ekonomik olarak bana çok büyük bir katkısı var eğer iş verebilirse ben zaten ekonomik olarak katkı sağlamış olacağım (RP2).

Topluma sosyal ve kültürel katkı alt temasına ilişkin görüşler incelendiğinde öğretmen adaylarının bu konuda öğrencilerine katkı sağlayabilmek adına bilgi ve deneyim elde ettikleri, öğrendiklerini ileride öğrencilerine de aktaracaklarına dair görüş bildirdikleri görülmüştür.

...öğrenciye kattığınız bazı değerler onların toplumda gelişmesini ilerlemesini sağlayacaktır teknolojiye öğrettiğiniz bazı çalışmalar öğrencinin toplumda belli bir yerde belli bir sorumluluk almasına yönlendirecektir...(BT2).

Bireysel ilgi ve kabiliyetlerini keşfetme temasına ilişkin görüşler incelendiğinde öğretmen adaylarının büyük bir kısmının (yarıdan fazla) yükseköğretime başladıklarından bu yana kendilerinde bazı ilgi ve yetenekleri keşsettiklerini ve bu durumdan memnuniyet duydukları, bazı öğretmen adaylarının da (yarıya yakın) bu konuda tamamen olumsuz yön olarak görüş bildirdikleri ve bu konuda yeterli olmadıkları bulgusuna varılmıştır.

İyi ki ben bu bölümü seçmişim bizim bölümümüzden özellikle sürekli bir şeyler okutuyorlardı ve o sıra gerçekten karakterime dünya görüşüme kişiliğime acayip katkısı oldu ben kendimi de bir nevi keşfettim... (İÖ1).

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının "Millî Eğitimin genel amaçlarına" ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Bu çalışma, 2019-2020 akademik yılında Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi 4. sınıfta öğrenimine devam eden ve öğretmenlik uygulaması dersi alan öğrencilerle sınırlandırılmıştır. Araştırmaya Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitiminde üç, Fen Bilgisi Öğretmenliğinden üç, İlköğretim Matematik Öğretmenliğinden altı, Okul Öncesi Öğretmenliğinden üç, Özel Eğitim Öğretmenliğinden üç, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlıktan üç, Sınıf Öğretmenliğinden üç, İngilizce Öğretmenliğinden üç olmak üzere toplam 27 öğrenci katılmıştır. Elde edilen verilerin değerlendirilmesi her soruya cevap veren katılımcı frekanslarıyla ifade edilmiş, elde edilen bulgulara bağlı olarak ulaşılan sonuçlar alan yazınla da desteklenmiştir.

Çalışmanın sonuç kısmında bütün temalar yerine örneklem oluşturabileceği düşünülen temalara değinilmiştir. Araştırmada Atatürk inkılap ve ilkelerine bağlılık temasına ilişkin İngilizce Öğretmenliğinden bir kişi, Sınıf Öğretmenliğinden bir kişi ve Okul Öncesi Öğretmenliğinden bir kişi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliğinden bir kişi yetiştirildiğini, diğer tüm katılımcılar ise bu konuda yetiştirilmediklerini belirtmişlerdir. Bunun nedeni olarak da katılımcılar, Atatürk inkılap ve ilkeleri kavramını aynı isimdeki dersleriyle bağdaştırmışlar ve Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin uzaktan eğitim yoluyla verilmesi, devam zorunluluğunun olmaması ve sonuçta dersle ilgili konuları ezberleyerek geçmeleri şeklinde ifade etmişlerdir. Bu çalışmada katılımcıların konunun önemi ve felsefesi hakkında herhangi bir görüş beyan etmedikleri belirlenmiştir. Katılımcılar çözüm önerisi olarak bu dersin tartışılan ve karşılıklı fikir alışverişiyle gerçekleşmesi gerektiğini ve bu şekilde amaca ulaşılabilirliğini belirtmişlerdir. Elbette Atatürk inkılap ve ilkelerinin öğrencilere benimsetilmesinin bir yolu

bu dersin eğitim programlarında yer almasıdır fakat katılımcıların verdikleri cevaplardan yükseköğretim yaşantıları boyunca bu konunun esasları ve diğer eğitim faaliyetlerine ve yetiştirilme durumuna dahil edilmediği ve bu nedenle katılımcıların bu konuyu sadece bir ders olarak görmelerinin nedenini açıklayabilir.

“Türk Millî Eğitiminin genel amaçları” denildiğinde kastedilen şeylerden biri de “*Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi*” dersinin amaç olarak Atatürk devrimlerini kavramak ve bu devrimleri koruyacak olan Türk inkılabının ruhu ve amaçlarını özümseyerek bunu geliştirecek nesiller yetiştirmektir (Özüçetin ve Namdar, 2010). Yukarıda dile getirilen tespiti destekler biçimde Sezer (2020) Atatürk ilke ve devrimlerine bağlı yurttaşlar yetiştirme amacının gerçekleşme düzeyinin görece düşük olduğu sonucuna varmıştır. Toprakçı vd. (2010) çalışmalarında Atatürk ilke ve inkılaplarının farkındalığına varamamış, sadece şekilci bir şekilde gören öğretmenlerin bulunduğu ve bu amaç ve ilkelerden haberdarlık düzeylerinin oldukça düşük olduğunu belirlemiştir. “Akbaba, vd. (2016)’nin çalışmasında” sosyal bilgiler öğretmen adayları, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin yükseköğretim düzeyinde zorunlu olarak okutulması, her Türk vatandaşının bu dersi alması, ders içeriğinin değişmemesi gerektiğini dile getirmişlerdir. Aynı yazarların 2014 yılında yaptıkları çalışmada da tarih öğretmeni adayları Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersini Mustafa Kemal Atatürk’ü tanımaya katkı sağlayan, her Türk vatandaşının mutlaka alması gereken, millî birlik ve beraberliğin önemini anlattığı bir ders olarak görmekteydiler. Dersin çoğunlukla düz anlatım yöntemiyle işlendiğini, bilimsel düşünme becerisine katkısı olmadığını belirtmişlerdir. Bu çalışmada katılımcılar “Atatürk inkılap ve ilkelerine” bağlılık konusunda herhangi bir fikir beyan etmemiş, ama bu ilkelerle yönelik yetiştirilmeleri gerektiğini vurgulasalar da bu bağlılığın önemini farkındalığına ulaşamadıkları görülmüştür. Kısaca Atatürk İnkılap ve İlkelerine bağlılığı gerçekleştirilmesi gereken bu dersin kendilerine faydalı olmadığı konusunda görüş belirtmişlerdir.

Araştırmada Türk kültür ve değerlerine bağlılık temasına ilişkin olarak 16 katılımcının tamamı Türk kültürel değerlerine mesleki derslerde değinildiğini, mesleki derslerin dışında genel kültür ağırlıklı olarak değerlerle ilgili ders ve faaliyetler olmadığını, öğretim elemanlarının derslerdeki konuşmaları ve yansıttıkları davranışları, staj uygulamaları, belirli gün ve haftalar ile öğrencilere uygulanan millî oyunlar ve aktivitelerin etkin olduğunu bu yolla dile getirmiştir. Altı katılımcı ise bu tema içeriğinde yer alan değerleri yükseköğretim öncesi yaşantılarında kazandıklarını yükseköğretimde yetiştirilmelerinin söz konusu olmadığını dile getirmişlerdir. Yetiştirilmediklerini ifade eden katılımcıların sayısal bölümlerde okuyor olmaları ve diğer eğitim faaliyetlerinde bu değerlerin benimsetilmesiyle ilgili bir eğitim yaşantısı geçirmemiş oldukları söylenebilir.

Çalışmada sorumluluk sahibi vatandaş teması ağırlıklı olarak ülke, millet, aile, vatan sevgisi gibi değerlerin etrafında yoğunlaşmıştır. Katılımcılardan İlköğretim Matematik Öğretmenliğinde öğrenim gören iki, İngilizce Öğretmenliğinde öğrenim gören bir katılımcı geçmiş eğitim yaşantılarından kazanımları olduğunu belirtmişler, diğer katılımcılar ise bu temayla ilgili kazanımlarını yükseköğretim sürecinde de edindiklerini dile getirmişlerdir. Benzer bir çalışmada Sezer (2020) “*Millî değerleri benimseyen, vatanını ve milletini seven yurttaşlar yetiştirme*” amacının eğitim öğretim sürecinde yüksek düzeyde gerçekleştiğini belirtmiştir.

Küçük ve Polat’ın (2013) yaptıkları çalışmada okul müdürlerinin eğitim kavramını “*vatan, millet sevgisi kazanmış birey yetiştirme*” amacıyla özdeşleştirdikleri ve bu konuda istendik davranışların kazandırılması olarak tanımladıkları görülmektedir. Avcı ve İbret (2016), Faiz, vd. (2021) araştırmalarında sınıf eğitimi öğretmen adayları vatanseverliği, vatani ve milleti sevmek, ona bağlılık duymak, vatani ve milleti korumak, görev ve sorumlulukları yerine getirmek, gelecek nesillere miras bırakmak, emanet etmek ve vatana değer vermek olarak tanımlamışlar; öğretmen adaylarının vatanseverlik eğitimine önem verdikleri, vatanseverliği çoğunlukla ülkeye karşı yapılacak ödevler bağlamında açıkladıkları ve vatanseverliği bireysel ve toplumsal çerçevede açıkladıkları sonucuna varmışlardır.

Bu çalışmada katılımcılar Küçük ve Polat, Faiz, Turan ve Avcı’nın da dile getirdiği gibi “*aile, vatan, millet sevgisi*” konusunu çok önemsedikleri ve bu kavramları ideal bir amaç olarak dile getirdikleri görülmüştür. Yukarıda dile getirilenlerin aksine Fidan, 2009 yılında yapmış olduğu çalışmada öğretmen adaylarının değerler konusunda eğitim görmediğini, bu konuda yeterli bilgiden yoksun kaldıklarını dile getirmiştir.

Katılımcılar yükseköğretim hayatları boyunca bilimsel araştırma yapma kazanımı elde ettikleri yönünde görüş bildirmişlerdir. Buna göre İlköğretim Matematik öğretmenliğinde öğrenim gören 2 katılımcının haricinde diğer tüm katılımcıların bu konuda yetiştirildiklerini belirttikleri görülmüştür. Öğretmen adaylarının yükseköğretime geldikten sonra gerek dersler gerekse okul dışındaki hayatlarında bir değişimin ve nihayetinde hayata bakış açılarının kendileri için olumlu ve istendik yönde değişmesinin söz konusu olduğu verdikleri ifadelerden tespit edilmiştir. Öğretmen adayları bilimsel araştırmaya yönelik aldıkları dersler ve yaptıkları proje çalışmalarıyla hem bilimsel bir düşünce gücüne sahip olduklarını ve hem de bilimsel araştırma yapma kazanımı elde ettiklerini ifade etmişlerdir. Sezer’in (2020) çalışmasında “*hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip bireyler yetiştirir*” ifadesindeki amaçların düşük düzeyde gerçekleştiği belirtilmiştir.

Araştırmada yaratıcı ve üretken bireyler temasına ilişkin katılımcıların çoğunluğu (yarıdan fazla) derslerde ve uygulamalarda yaratıcı çalışmalar yaptıklarını, projelerde çalıştıklarını belirtmişlerdir. Sınıf Öğretmenliğinden iki, İlköğretim Matematik Öğretmenliğinden üç, Fen Bilgisi Öğretmenliğinden bir, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık bölümünden bir katılımcı bu konuda yetiştirilme durumunun yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Bu tema için görüş bildiren sekiz katılımcı mesleki derslerdeki uygulamalar ve öğrendikleriyle yaratıcı çalışmalar yaptıklarını ve somut ürünler ortaya çıkardıklarını bunu da stajda öğrencileri için kullandıklarını ve bundan memnuniyet duyarak kendilerini mutlu hissettiklerini dile getirmişler, yetiştirilme durumunun yetersiz olduğunu belirten katılımcılar, derslerde teorik bilgi yoğunluğu ve ezberciliğin ön planda olduğunu yaratıcı çalışmaların çok azınlıkta olduğu ve onların da verimsiz bir şekilde geçtiğini vurgulamışlardır. Aynı şekilde Hareket, vd. (2016) araştırmalarında elde ettikleri sonuca göre öğretmen adayları eğitim sisteminde ezberci bir anlayışın hâkim olduğunu dile getirmişlerdir. Kartal (2013) araştırmasında öğretmen adaylarının eğitim sistemimizde değiştirilmesi gerekli konuları; teorik bilgiden ziyade uygulamaya ağırlık verilmesi, ezbere dayalı eğitimin yapılmaması, öğretim yöntemlerinin değiştirilmesi isteminde buldukları sonucuna ulaşmıştır. Korkmaz (2009) çalışmasında fakültelerde verilen

eğitimin ezberci ve teorik yoğunlukta olduğu ve bunun öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimlerine olumsuz olarak yansımaları dile getirmiştir. Özdemir ve Kaplan (2017) yaptıkları araştırma sonuçlarına göre öğretmene önem verilmesi ve öğretmen yetiştirmede uygulamaya yönelik bir eğitimin olması ve ezberci eğitimden kaçınılması konusunda öğretmen adaylarının görüş bildirdikleri görülmüştür. Bu tema literatürde bu konuyla ilgili yapılan çalışmalarla karşılaştırıldığında en çok ortak yöne sahip tema olarak değerlendirilebilir.

Katılımcıların çoğunluğu (yarıdan fazla) ülkeye sosyal ve kültürel katkıda nasıl bulunacaklarına dair bir algı oluştuğunu ve yükseköğretim hayatları boyunca bu konu ile ilgili yetiştirilme durumları hakkında olumlu görüş bildirmişlerdir. Buna ilişkin olarak katılımcılardan Sınıf Öğretmenliğinden bir, İlköğretim Matematik Öğretmenliğinden bir, İngilizce Öğretmenliğinden bir, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitiminden bir kişi bu konuda yetiştirilmediklerini belirtmişlerdir. Sosyal ve kültürel katkı nasıl sağlayabilecekleri konusunda herhangi bir algıları olmadığı belirlenmiştir. Diğer 10 katılımcı ise Topluma katılım ve uyum konusunda ve iş yaşantısına hazırlık anlamında topluma hizmet uygulamaları dersinin kendilerine çok fayda sağladığını belirtmişlerdir. Özdemir ve Tokcan'ın (2010) yaptıkları *“öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamaları dersine ilişkin görüşlerinin”* alındığı araştırmada öğretmen adaylarının topluma karşı bir duyarlılık kazandıkları, toplumsal problemleri görerek çözüm yolları için gayret gösterdikleri, yardımlaşma ve iş birliği konularında beceri kazandıkları belirlenmiştir.

Akçatepe (2013), araştırmasında fakültede topluma hizmet uygulamaları adında bir ders olmasına rağmen akademisyenlerin topluma hizmet sağlama ile ilgili amacı çok düşük oranda vurguladıkları ve bu konuyu içselleştirmemiş oldukları belirtilmektedir. Çetinkaya'nın (2018) yaptığı çalışmada topluma hizmet uygulamaları dersinin amacına uygun planlanması halinde öğretmen adaylarının birlikte çalışmaya motive eden, kendilerine güvenlerini artırıcı, kişisel olarak kendilerini geliştirmelerine fayda sağlayan ve katılmaktan mutluluk duydukları bir ders olduğu belirtilmiştir.

Araştırmada 20 katılımcı öğretmenlik mesleğine ilişkin iyi ve kaliteli bir eğitim alarak iş yaşantısına hazırlandıkları ve bunun öğretim elemanlarının yönlendirmeleri ve derslerde yaptıkları çalışmalar ve uygulamalar, ödevler ve projeler sayesinde olduğu, bundan dolayı da mesleğe karşı yetkinlik kazandıkları ve meslekle ilgili özgüven geliştirdikleri ve güçlendikleri, verdikleri ifadelerden tespit edilmiştir. Dört katılımcı ise hizmet öncesi eğitimin yetersiz olduğu ve uygulama saatlerinin artırılması gerektiği, uygulamanın son sınıftan önceki dönemlerde başlaması gerektiği görüşlerini dile getirmişlerdir. Konuyla ilgili çalışma yapan Sezer'e (2020) göre *“mesleğe hazırlanma”* alt boyutundaki amaçların gerçekleşme düzeyi oldukça düşüktür.

İlgili temayla ilgili önemli bir bulgu da şudur: Katılımcılar mezun olduktan sonra atamalarının olup olmayacağı ile ilgili mesleki gelecek kaygısı yaşamaktadır. Hizmet öncesi deneyim kazanırlarken sürekli olarak bu kaygının onları olumsuz etkilediği ve idealist öğretmen olmak yolunda bu kaygının bir engel teşkil ettiği, bir an önce mezun olup atanarak mesleklerini yapmaya başlamak istedikleri bu konuda geleceğe kaygıyla baktıklarını dile getirmişlerdir. Akçatepe'nin (2013) de *“İşe hazır mezunlar yetiştirme amacına”* ilişkin çalışmasında akademisyenlerin de mezun ettikleri öğrencilerle ilgili olarak aynı kaygıyı taşıdıklarını

belirtmiştir. Konuyla ilgili olarak Kavas ve Bugay'ın (2009) çalışmalarından çıkan sonuca göre öğretmen adayları uygulama kredisini yeterli görmemekte ve alanda yeterli düzeyde pratik yapamadıklarını dile getirmektedirler. Aydın (2015) yaptığı araştırmada Eğitim Fakültelerindeki ders dağılımının tutarsız olduğu teorik ve uygulama dersleri arasında dengesizliklerin mevcut olduğu, temel disiplinler arasında yer alan antropoloji, hukuk, ekonomi, ruh sağlığı gibi derslerin eğitim programlarında bulunmadığını dile getirmektedir.

Araştırmanın bulgularından biri de meslektaşlarla iş birliği geliştirmektir. Buna ilişkin Okul Öncesi Öğretmenliğinden iki, İlköğretim Matematik Öğretmenliğinden bir, Bilgisayar Teknolojileri Eğitiminden bir katılımcı bu konuda yetiştirildiklerini belirtmişlerdir. Derslerdeki grup çalışmaları dolayısıyla diğer arkadaşlarıyla uyum içinde ve işbirlikçi olarak çalışmaya öğretim elemanları tarafından yönlendirildikleri ve bu konuda yeterlilik kazandıklarını ifade etmişlerdir. Ancak Sezer'e (2020) göre *“birlikte iş görme alışkanlığı kazandırır”* ve *“hayata hazırlar”* ifadesindeki amaçların görece düşük düzeyde gerçekleşmektedir.

Araştırmanın temalaşan bir bulgusu da mesleğini sevmenin mutluluğu teması olmuştur. Buna göre katılımcıların büyük çoğunluğu (yarıdan fazla) yükseköğretime başladıkları zaman öğretmenlik mesleğine ilgi duymadıklarını, puan ya da başka nedenlerden dolayı bir şekilde kayıt yaptırdıklarını fakat eğitim öğretim sürecinde öğretmenlik mesleğine dair gerek mesleki dersler olsun gerekse staj gibi uygulamalar sayesinde mesleğe karşı bir sevgi geliştiğini ve dolayısıyla görüşlerinin tamamen değiştiğini, bundan duydukları mutlulukla bu mesleği yapacaklarını dile getirmişlerdir. Özsoy vd. (2010) tarafından yapılan bir araştırmada öğretmen adaylarının çoğunlukla üniversite giriş sınavlarından elde ettikleri puanlar doğrultusunda meslek seçimi yaptıkları belirtilmiştir.

Konuyla ilgili Sezer (2020) *“Kendini mutlu kılacak bir meslek sahibi olmayı sağlar”* amacının oldukça düşük düzeyde gerçekleştiğini belirtmiştir. Abu vd. (2016) öğretmenlerin kendi branşlarına göre atanmasının gerekli olduğunu vurgulamışlardır. Atanma konusuyla ilgili dile getirilen bu gerekçe bu araştırmada katılımcılar tarafından meslekle ilgili mutluluğun önündeki önemli bir engel olarak değerlendirilmiştir. Katılımcılar mesleki gelecekleriyle ilgili branş dışı atamalar nedeniyle kaygılı olduklarını, böyle bir durumun atanma şanslarını azalttığını ve bu kaygının kendileri için önemli bir gündem maddesi olduğunu belirtmişlerdir. Aynı şekilde Karamustafaoğlu ve Özmen (2004) de çalışmalarında öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin geleceğiyle ilgili kaygılarının olduğu yönünde sonuçlara ulaşılmıştır.

Bu çalışmada bireysel ilgi ve kabiliyetlerini keşfetme temasına ilişkin Fen Bilgisi Öğretmenliğinden bir, Özel Eğitim Öğretmenliğinden bir, Sınıf Öğretmenliğinden bir, İlköğretim Matematik Öğretmenliğinden iki, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlıktan bir katılımcı bu konuda yetiştirilme durumunun olmadığını belirtmişlerdir. Diğer sekiz katılımcı ise yükseköğretime başladıklarından bu yana gördükleri mesleki dersler ve staj uygulamaları sayesinde kendilerinde bazı ilgi ve yetenekleri keşfettiklerini ve bu sayede mesleklerini yapmakla ilgili motivasyon geliştirdiklerini belirtmişlerdir. Sezer (2020) *“yurttaşlarını ilgi ve yetenekleri doğrultusunda geliştirir”* amacının oldukça düşük düzeyde gerçekleştiğini belirtmiştir. Bu çalışmada öğretmen adayları bu amaçlar doğrultusunda yetiştirildiklerini, ilgi ve yeteneklerine göre bir eğitim olmamasına rağmen bir kısım

öğretmen adayının kendinde olan birtakım yetenekleri dersler ve uygulamalar sayesinde keşfettiğini ve bu keşfettikleri özelliklerini kullandıklarını dile getirmişlerdir.

Öneriler

21. Yüzyılda teknoloji, ekonomi ve politikanın yeni eğilimleri, eğitim, sosyal hayat ve iş dünyası yaşamından başka, insanların yaşam tarzını sürdürülebilir çalışmalarla da sürekli ele almayı gerektirmektedir. Bu konuda üniversite programlarında artık geleneksel yöntemlerin değişmesi ve teoriyle uygulamayı birleştirebilen çağdaş öğrenci yetiştirme araçlarının yapılandırılması bir zorunluluktur diyebiliriz. Bu anlamda araştırmanın önerileri akademik araştırmacılar ve Türk eğitim sisteminin uygulayıcıları açısından katkı sağlayıcı olacağı düşünülmektedir.

Türk Millî Eğitiminin genel amaçları 7'den 77'ye Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin bütün vatandaşlarını kapsamaktadır. Dolayısıyla ülkemizde eğitimin her kademesindeki öğrencilerin bu amaçlar doğrultusunda yetiştirilip yetiştirilmediğine yönelik araştırmalar yapılabilir.

Araştırma sonuçlarından biri olan Atatürk inkılap ve ilkelerine bağlılığın katılımcılar tarafından sadece bir ders olarak algılanması konusunda ilgili olarak eğitimde program geliştirme çalışmaları yapılabilir. Ayrıca Üniversitelerde zorunlu ders kapsamında yürütülen Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin daha etkili bir biçimde yürütülmesine yönelik öğretim ilke ve yöntemleriyle ilgili farklı çalışmalar uygulanabilir. Öğretmen adaylarının ekonomik, sosyal ve kültürel açılarından ülke kalkınmasına katkı bilinciyle ilgili algı düzeyleri veya bu konudaki görüşlerine yönelik araştırmalar yapılabilir. Ayrıca yine araştırma sonuçlarından biri olarak öğretmen adaylarına ülkemizin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınması ile ilgili öğretmen adaylarında bir farkındalık yaratarak bilinç oluşturmak amacıyla eğitim ekonomisi, eğitim sosyolojisi, eğitim felsefesi gibi alanlarda program geliştirme çalışmaları devreye alınarak eğitim programlarına dâhil edilebilir. Atanma konusunda adayların kaygılarını azaltıcı politikaların bir an önce hayata geçirilmesi, adayların mesleki öz güven yaşamalarına katkı sağlanması için çeşitli çalışmalar yapılması gerekmektedir. Konuyla ilgili, küreselleşmenin de etkisini dikkate alan, sürdürülebilir çalışmalara ihtiyaç vardır. Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarının küreselleşme sürecine ve bu sürecin insan profiline uygun olup olmadığına dair araştırmalar yapılabilir. Yapılacak araştırmaların sürdürülebilirliği konuyu daima güncel tutmakta ve örneğin kültür değişimleri, örgüt kültürü, hayat boyu öğrenme, sosyal psikoloji ve Antropoloji gibi alan iş birlikleriyle disiplinler arası çalışılabilir.

Öğretmenlik mesleği, bilinçli bir şekilde seçilmesi gereken, toplumsal sorumluluğun üst düzeyde taşıdığı bir meslektir. Öğretmen adayları okudukları bölüme öğretmenlik mesleğini sevdiğileri için değil puanları hangi programı tutarsa orayı tercih ettikleri için kayıt yaptırmaktadır. Bu konuda yapılması gereken şey de sınava girecek öğrencilerin meslek seçiminde daha bilinçli olmalarını sağlayacak düzenlemelerin hayata geçirilmesidir.

Yazar Katkı Oranı

Araştırma, bir devlet üniversitesinde hazırlanan yüksek lisans tezinden üretilmiştir. Araştırmanın ilk yazarı problemin belirlenmesi, alanyazın taraması, verileri toplama ve yazma aşamalarını yürütmüş, yayına hazır hale getirmiştir. Yüksek lisans tez danışmanı olan ikinci yazar makalenin tüm aşamalarında fikir vermiş, yazılanları düzeltmiş ve çalışmanın

son halini okumuş ve onaylamıştır. Makale her iki yazarın ortak katkıları ile hazırlanmıştır.

Etik Kurul Beyanı

Bu çalışma, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi etik kurulundan alınan onay kararı ile yürütülmüştür. (Etik Kurul Karar Tarihi:26.09.2018, Etik Kurul Onay Sayı Numaraları: 64075176-050.99-E.100783).

Çatışma Beyanı

Yazarlar, çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması olmadığını beyan ederler.

Kaynakça

- Akbaba, B., Demirtaş, B., Birbudak, T. S. ve Kılcan, B. (2016). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Atatürk İlkeleri ve İnkılap tarihi öğretimine yönelik görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*,24(3), 1343-1358. <https://dergipark.org.tr/pub/kefdergi/issue/22607/241634>
- Akbaba, B., Demirtaş, B., Birbudak, T. S. ve Kılcan, B. (2014). Tarih öğretmeni adaylarının Atatürk İlkeleri ve İnkılap tarihi öğretimine yönelik görüşleri. *Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks*, 6(2), 207-226.
- Akça, Y., Şahan, G. ve Tural, A. (2017). Türkiye'nin kalkınma planlarında eğitim politikalarının değerlendirilmesi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*,3(2),394-403. <https://dergipark.org.tr/en/pub/intjcss/issue/33182/369814>
- Akçatepe, A. G. (2013). *Eğitim Fakülteleri eğitim bilimleri bölümü akademisyenlerinin yükseköğretimin amaçlarına ilişkin görüşleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Akın, U. (2021). Türk Eğitim Sistemi ve okul yönetimi. U. Akın (Ed), *Türk Eğitim Sisteminin amaçları ve temel ilkeleri* içinde (s.1-27). Ankara: Pegem Akademi.
- Avcı, E. K. ve İbret, B. Ü. (2016). Vatansızlık değerine ilişkin okulöncesi öğretmen adaylarının görüşlerinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*,24(5), 2501-2518. <https://dergipark.org.tr/en/pub/kefdergi/issue/27735/317925>
- Aydın, A. (2015). *Eğitim politikası*. Ankara: Pegem Akademi.
- Başbüyük, A., Pala, Şenol Mail. (2023). Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler ve Coğrafya Dersi Öğretim Programları Kazanımlarının Afet Eğitimi Açısından İncelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Cilt 25 Sayı 2 (184-197). <https://doi.org/10.17556/erziefd.1063242>
- Bilgin, N. (2014). *Sosyal bilimlerde içerik analizi*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Büyüköztürk, Ş., E, Çakmak., Ö, Akgün., Ş, Karadeniz., F, Demirel. (2017). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara:Pegem Akademi.
- Çetinkaya, M. (2018). Topluma hizmet uygulamaları etkinliklerinin öğretmen adaylarının sosyal becerileri ve öz yeterlik inanç düzeylerine etkisi. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*,8(3), 623-635. <https://dergipark.org.tr/pub/odusobiad/issue/40617/429899>
- Ekiz, D. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Faiz, M., Turan, S. ve Avcı, E. K. (2021). Sınıf eğitimi öğretmen adaylarının vatansızlık değerine ilişkin

- görüşleri. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 67-87.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/tubad/issue/62625/899326>
- Fidan, N. K. (2009). Öğretmen adaylarının değer öğretimine ilişkin görüşleri. *Kurumsal Eğitimbilim Dergisi*, 2(2), 1-18.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/pegegog/issue/22591/241299>
- Gökçe, O. (2019). *Klasik ve nitel içerik analizi*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Hareket, E., Erdoğan, E. ve Dündar, H. (2016). Türk Eğitim Sistemine İlişkin bir durum çalışması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 287-299.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/Milliegitim/issue/39856/471780>
- Karamustafaoğlu, O. ve Özmen, H. (2004). Toplumumuzda ve öğretmen adayları arasında öğretmenlik mesleğine verilen değer üzerine bir araştırma. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 2(6), 35-49.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ded/issue/29193/312564>
- Karagöz, S. & Rüzgar, M.E. (2020). The observations of student teachers in regard to professional qualifications of advisor teachers during teaching practicum. *International Journal of Educational Research Review*, 5(2), 141-150.
<https://doi.org/10.24331/ijere.691323>
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kartal, S. (2013). Öğretmen adaylarının görüşlerine göre eğitim sistemimizde değiştirilmesi gereken noktalar. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Özel Sayı (6), 248-262.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/usaksosbil/issue/21642/232646>
- Kavas, A. B. ve Bugay, A. (2009). Öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitimlerinde gördükleri eksiklikler ve çözüm önerileri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(25), 13-21.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/pauefd/issue/11118/132968>
- Korkmaz, Ö. (2009). Eğitim fakültelerinin öğrencilerin eleştirel düşünme eğilim ve düzeylerine etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(4), 879-902.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/tebd/issue/26109/275084>
- Kösterelioğlu, İ., & Bayar, A. (2014). Türk eğitim sisteminin sorunlarına ilişkin güncel bir değerlendirme. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 25(1), 177-187.
www.doi.org/10.9761/JASSS2279
- Kutlu Abu, N. , Bacanak, A. & Gökdere, M. (2016). Öğretmen Adaylarının Türk Eğitim Sisteminin Sorunlarına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (1) , 287-307 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/amauefd/issue/24319/257710>
- Küçük, Z. A. ve Polat, S. (2013). İlköğretim okul yöneticilerinin eğitime ve eğitimin amaçlarına ilişkin görüşleri. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 239-255.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/tinisos/issue/38518/446305>
- Lincoln, Y. S. & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Beverly Hills, CA: Sage
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded source book*. USA, CA: Sage.
- Neuman, W. Lawrence. (2014). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri, Nitel ve Nicel Yaklaşımlar*. (Çev. Sedef Özge). I-II. İstanbul: Yayın Odası Yayınları.
- Özbek, R. (2017). Vatandaşlık ve insan hakları eğitimi ders amaçlarının gerçekleştirme düzeyi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 18(1), 359-371.
www.doi.org/10.17679/inuefd.302771
- Özdemir, F. ve Kaplan, A (2017). Öğretmen adaylarının bakış açısından Türk Eğitim Sisteminin sorunları ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume*, 12(28), 577-592.
www.doi.org/10.24106/kefdergi.4095
- Özdemir, S. M. ve Tokcan, H. (2010). Toplumla hizmet uygulamaları dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(30), 41-61.
- Özüçetin, Y. ve Nadar, S. (2010). Atatürk İlkeleri ve İnkılap tarihi dersinin üniversiteler düzeyinde okutulmaya başlanması ve geline süreç. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(11), 466-476.
- Özsoy, G., Özsoy, S., Özkara, Y. ve Memiş, A. D. (2010). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler. *İlköğretim Online* 9(3), 910-921.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ilkonline/issue/8594/106883>
- Özyılmaz, Ö. (2021). *Türk Milli Eğitim Sisteminin sorunları ve çözüm arayışları*. Ankara: Pegem
- Resmi Gazete. (Haziran, 1973). Haziran, 1973, Sayı: 14574.
- Sezer, Ş. (2020). Öğretmen adaylarının görüşlerine göre türk milli eğitiminin genel amaçlarının gerçekleştirme düzeyi. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15(24), 2269-2296. <https://doi.org/10.26466/opus.619531>
- Şişman, M. (2020). *Türk Eğitim Sistemi ve okul yönetimi*. Ankara: Pegem
- Toprakçı, E., Yücel, H., B, Bilbay, A., Bahçıvan, E., Çakırer, İ. ve Bayraktutan, İ. (2010). Öğretmen ve öğretmen adaylarının Türk milli eğitiminin genel amaç ve ilkelerinden haberdarlık düzeyleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(4), 971-999.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/tebd/issue/26102/275021>
- Yalçınoğlu, P., Ersoy, A. (2015). *Nitel Araştırmaya Giriş*. Ankara: Anı.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* Ankara: Seçkin.
- Yue, X. Y. (2019) Exploring effective methods of teacher professional development in university for 21st. Century Education. *International Journal of Innovation Education and Research*, 7(5), 248-257.
<https://doi.org/10.31686/ijer.Vol7.Iss5.1506>

Expanded Summary

Introduction

Education in our country is an important part of raising individuals who will be effective in shaping the future of the society. This process is carried out in accordance with the educational objectives determined at every level of education from pre-school education to higher education, within the scope of scientific principles, universal values, principles of Atatürk, modern and secular education understanding (Yılmaz & Arslan, 2016, p. 599). The aim of all educational institutions in the country is that young people are fully equipped with physical, mental, moral, spiritual, social, and cultural qualities, and are prepared for the future through suppliance of knowledge and skills required by the modern age so that they are able to solve the problems they will face after graduation, seize opportunities, have a profession, advance in their field, and adapt to change (Akça, Şahan, & Tural, 2017, p. 394). When the general objectives of the Turkish education system are analysed, it is observed that the main goal is the commitment of the individual to be educated to tradition, national values and national culture, and at the same time the adaptation to change and innovations (Şişman, 2020, p. 90). The general aims and basic principles of the Turkish education system are stated in the "Basic Law on National Education No. 1739". The general aims of national education are combined in three articles; to raise a good citizen, to raise people who have completed their development, and to provide people with a suitable profession (Akin, 2021, p. 6).

Today, the teacher has become the focal point of the philosophy of life of societies in the age of education, science and technology and is the most important element of a profession that is directly related to the development of the country and is responsible for raising citizens as happy, productive, constructive, creative and harmonious individuals in the spirit of national unity and solidarity (Özdemir & Tokcan, 2010, p. 43).

The views of prospective teachers on the general aims of national education are very important due to the fact that these views will reveal the level of teacher candidates' recognition of the education system, their sensitivity to problems, their readiness for the system, and their thoughts and perceptions about these problems (Abu, Bacanak, Gökdere, 2016, p. 290). Therefore, prospective teachers are expected to have knowledge about the general objectives of our National Education system and be in a position so that they can adapt to this knowledge and transfer it to their students at the highest level while raising the human resources of the future and to ensure that they grow in concordance with these objectives.

The aim of this study is to determine the views of teacher candidates on the general aims "expressed in the Basic Law of National Education". In this research, the following questions were sought to be answered in accordance with these objectives:

Teacher Candidates.

1. *What is their opinion on whether they are raised in compliance with the qualifications listed as "to raise citizens who are loyal to Atatürk's Revolutions and Principles and Atatürk's nationalism as expressed in the Constitution; who adopt, protect and develop the national, moral, human, spiritual and cultural values of the Turkish Nation; who love their family, homeland, nation and always strive to glorify them; who know their duties and responsibilities towards*

the Republic of Turkey, which is a democratic, secular and social state of law based on human rights and the fundamental principles at the beginning of the Constitution, and who have turned these into actions"?

2. *What is their opinion on whether they are raised in accordance with the qualities listed in the paragraph as 'constructive, creative and productive individuals who have a well-balanced and healthily developed personality and character in terms of body, mind, morals, spirit and emotions, the power of free and scientific thinking, a broad world view, respect for human rights, value personality and initiative, and feel responsibility towards society'?*
3. *What is their opinion on whether they are raised in the accordance with the qualities listed in the paragraph as 'preparation for life by developing their interests, talents and abilities and by providing them with the necessary knowledge, skills, behaviours and the habit of working together, and to educate them as citizens who will make themselves happy and have a profession that will contribute to the happiness of society'.*

Method

In the study, case study design, one of the qualitative research methods, was used. Case study, a distinctive approach used to find answers to scientific questions, is a method in which one or more events, environments, programs and social groups are examined in detail (Büyüköztürk, 2017).

The study group of the research consists of fourth grade students taking teaching practice course at Eskişehir Osmangazi University Faculty of Education in the 2019-2020 academic year. Maximum diversity sampling, one of the purposeful sampling methods, was used in the study. The aim of maximum diversity sampling is to reflect the diversity of individuals who may be parties related to the problem being studied at the maximum level, by creating a relatively small sample (Yıldırım & Şimşek, 2016, p. 145). In the study, the interview method was used as a data collection tool to determine the views of the participants. A semi-structured qualitative interview form was utilized. Content analysis, which is frequently used in the phenomenology method, was employed to analyse the data.

Results, Discussion and Conclusions

According to the results of this research in which the views of teacher candidates on the "General Objectives of National Education" were analysed, it was found that they reported negative opinions on the theme of commitment to Atatürk's Revolution, Principles and nationalism, and that "Atatürk's Revolution and Principles" were perceived by teacher candidates only within the scope of a course and that they did not express any thoughts or ideas on this subject. Likewise, it was seen that they stated no achievements regarding Atatürk's nationalism and that this issue was not mentioned in lessons or in any educational environment during their higher education life. In parallel to this, Sezer (2020), in his study on the level of realization of the "General Objectives of National Education" according to the opinions of teacher candidates, reported that the level of realization of the objectives of "raising citizens loyal to Atatürk's principles and revolutions" was low.

Almost all of the teacher candidates stated that they were raised as citizens who are loyal to Turkish culture and values, who love their homeland and nation, who are aware of their duties and responsibilities, and who have a developed sense of national unity and solidarity and emphasized that the courses they took during their higher education life, educational environments and teaching staff had an impact on this. They also expressed that their feelings and perceptions on this issue were high and that, regarding this issue, they behaved sensitively in their lives. On the other hand, Sezer (2020) states that the aim of "raising citizens who adopt national values and love their homeland and nation" is realized at a high level.

Teacher candidates stated that their perspectives on life changed after they started higher education and that they developed mentally owing to the homework and projects they did in the lessons, but there was no training in order to maintain spiritual and physical balance. They also reported that they had a scientific thinking power and gained the ability to conduct scientific research through the courses they took on scientific research and the project studies they carried out.

Most of the participants (more than the half) reported that they can express themselves freely in the classroom environment, perform creative works and as a result reveal concrete products, apply their learnings to students during their internships and that they feel contented.

The teacher candidates stated that they loved the teaching profession and would do it with great happiness, but they had professional future anxiety about their assignments following graduation. It was determined from their responses that this anxiety also damaged their confidence regarding the future. The majority of the interviewees also expressed the desire to start teaching as soon as possible and obtain economic freedom.

Karamustafaoğlu and Özmen (2004) obtained similar results that teacher candidates regard the future of the teaching profession with anxiety. Akçatepe (2013) showed that academics have employment concerns about the students they graduate in results related to the purpose of training job-ready graduates. They stated that generally in higher education institutions, only the objectives such as providing education and training are emphasized and these objectives are realized, while other objectives are rendered as insignificant.

In this study, teacher candidates frequently mentioned the intensity of theoretical courses and stated that they wanted the hours of internship practices to be increased. In his study, Kartal (2013) concluded that teacher candidates wanted to change the issues that need to be changed in our education system, emphasize practice rather than theoretical knowledge, avoid education based on rote learning, and alter teaching methods. They also expressed that they are aware of the fact how the profession of teaching would affect their students, families and finally the society and this consciousness gives them the eagerness and determination to perform their profession besides giving them a sense of responsibility.

It was observed that almost all the prospective teachers had difficulty in establishing a link between education and the economy, and that they did not have an opinion on how they could contribute to the economy of the country and no course was available regarding this subject.

Author Contributions

The study is based on a master's thesis prepared at a state university. The first author of the study carried out the identification of the problem, literature review, data collection

and writing stages, and prepared the manuscript for publication. The second author, who is the advisor of the master's thesis, gave ideas at all stages of the article, corrected what was already written, and read and approved the final version of the study. The article was prepared with the joint contributions of both authors.

Ethical Declaration

This study was conducted with the approval decision taken from Eskişehir Osmangazi University Ethics Committee (Ethics Committee Decision Date: 26.09.2018, Ethics Committee Approval Number: 64075176-050.99-E.100783).

Conflict of Interest

The authors declare that there isn't any conflict of interest with any institution nor person.